

Forfatter: Ørsted, Hans Christian

Titel: BREV TIL: Manthey, Johan Georg Ludvig FRA: Ørsted, Hans Christian (1803-09-04)

Citation: Ørsted, Hans Christian : "BREV TIL: Manthey, Johan Georg Ludvig FRA: Ørsted, Hans Christian (1803-09-04)", i *Breve fra og til Hans Christian Ørsted*, Th. Linds, s. 155. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002053861-X00-shoot-L002053861X000024.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra og til Hans Christian Ørsted

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Til Professor Mantheh!

Paris den 4de September 1803.

Jeg skammer mig ved, at jeg saa længe har forsømt at meddele Dem Efterretning om de vigtige Opdagelser af Ritter, som nu en Tid lang have sysselsat mig. Jeg opsatte det fra en Postdag til den anden, for at faae Tid til at fuldende den franske Afhandling, som jeg derover udarbejdede. Denne er nu færdig, er Institutet forelagt, og jeg har allerede repeteret nogle af Forsøgene med Biot, for siden at forevise dem for Nationalinstitutets galvaniske Kommission, hvor jeg haaber i Overmorgen at gjøre Bekjendtskab med Laplace og maaskee komme i nærmere Forbindelse med de andre Medlemmer, som jeg allerede kjender. Det er temmelig sikkert, at Ritter erholder den galvaniske Priis af 3,000 Francs, og maaskee reserverer man ham endnu den store paa 60,000. Grunden i hans Opfindelse er gammel; det er nemlig den Lov, han allerede for nogle Aar siden har opdaget, at et Legeme, som har været i en vis galvanisk Tilstand, medens det var i Forbindelse med en s. 156galvanisk Kjæde eller et galvanisk Batteri, træder over i den modsatte, naar det kommer ud af denne Forbindelse. Har man altsaa bygget en Søile af lutter Kobberplader og befugtet Papir, uden Zink, saa virker denne aldeles Intet; men naar den har været omtrent en 5 Minuter i Forbindelse med den Voltaske elektriske Støtte, giver den Virkning som denne; thi medens den første er i Forbindelse med den sidste, ere alle Kobberpladerne deri positive paa den ene Side og negative paa den anden, hvoraf følger, at de, i det de træde ud, vorde positive, hvor de før vare negative, og omvendt, saa at de endnu beholde + paa den ene og ÷ paa den anden Side. Støtten af Kobber og Vand ledes altsaa af den elektriske og er det samme for denne, som den Leydner Flaske er for Elektriseermaskinen. Den kan derfor ogsaa kaldes Ladningsstøtten. Ligesom Voltas elektriske Støtte, efter Van Marums Forsøg, frembringer mere Elektricitet i en given Tid end den Taylorske Maskine, skjøndt denne er den største af alle eksisterende, saaledes kan ogsaa Ritters Ladningsstøtte modtage en langt større Qvantitet af Elektricitet end det Taylorske elektriske Batteri. En af de mærkværdigste Omstændigheder ved denne Landningsstøtte er, at naar den kun bestaaer af faa Plader, modtager den af den elektriske en meget stærk chemist Virkning, men giver kun svage Slag; er den derimod sammensat af et stort Antal af Plader, giver den større Slag og mindre chemisk Virkning. Naar den har 2 à 3 Hundrede Plader, giver den meget stærke Slag og slet ingen chemisk Virkning. Den Theori, som tilskriver en fiin Materie alle de elektriske Virkninger, synes altsaa ikke længere at kunne bestaae, da man kan skille det ene Phænomen saaledes fra det andet. Landningsstøtten kan ogsaa anvendes til at forstærke den elektriske Virkning, naar nemlig Pladerne ere meget brede og de befugtede Papper derimellem ret tykke.

s. 157 Denne Opdagelse er bleven ledsaget af en endnu vigtigere; den har nemlig tjent til at vise, at Jorden har to elektriske Poler, ligesaa vel som den har magnetiske. Naar nemlig Ladningssøilen stilles perpendikulair, antager den, ved sin blotte Kommunikation med Jorden, + oven — neden. Naar den gjør en Vinkel af 50 til 70° med Horizonten, er denne Ladning allerstærkest. Ligger den derimod horizontal, modtager den en Ladning, naar den peger mod Nord-Nord-Øst og Syd-Syd-Vest, men forbliver uvirksom, naar den peger mod Øst og Vest. Den elektriske Deklination fra Nord- og Sydpunktet er altsaa den modsatte af den magnetiske; denne ganer mod Nord-Nord-Vest og Syd-Syd-Øst, him mod Nord-Nord-Øst og Syd-Syd-Vest.

De fysikalske Medlemmer af Nationalinstitutet synes at tage megen Deel i disse vigtige Opdagelser.

Jeg har erlanget en temmelig Styrke i at skrive Fransk, ved mine Arbeider over Ritters Opdagelser, og jeg haaber, at dette med Tiden skal komme mig til Nytte, naar jeg vil kommunikere med de franske Lærde.

Fourcroy og Vauquelin have forsøgt at berede Palladium; men det er hidindtil ikke lykket dem.

Inden 8 Dage haaber jeg at meddele Dem mere Nyt. — Om 4 Uger tænker jeg at forlade Paris.

Tilgiv mig min fragmentariske Stiil. Jeg nødes til at være kort; thi jeg har uendelig mange Breve at skrive.

Med Højagtelse og Venskab
Ørsted.